

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งของชาติ เป็นวัยที่มีศักยภาพ เป็นวัยที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา เป็นวัยที่เหมาะสมที่ควรได้รับการพัฒนา เป็นพลังที่ต้องสืบทอด และพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงปลอดภัย ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป เพื่อให้การพัฒนามีความสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนาที่ทำนายต่อการอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต คือการพัฒนาคนเน้น "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง การพัฒนาในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมทั้งมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

โดยเหตุที่เยาวชนหรือประชาชนเป็นกำลังที่สำคัญและเป็นผู้สืบทอดในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของประเทศต่อไปในอนาคต และยังเป็นประชาชนที่อยู่ในวัยที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นวัยที่เต็มไปด้วยพลัง ที่จะเรียนรู้แสวงหาเหตุผล แสวงหาตนเอง แสวงหาความหมายของชีวิต แสวงหาแนวทางที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ตลอดทั้งพร้อมที่จะเผชิญโลกของความหลากหลายและท้าทาย ประสบการณ์ของชีวิตในระยะนี้ จะมีความหมายสำคัญยิ่งต่อเยาวชน เยาวชนนั้นซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่จะต้องเป็นผู้สืบเนื่องความเป็นไปของสังคม พัฒนาสังคม รวมทั้งการดำรงความเป็นเยาวชนของชาติ โดยทั่วไปทิศทางในการพัฒนาเยาวชนนั้น ประเทศต่าง ๆ มักจะเน้นที่สนองตอบต่อความต้องการนั้น พื้นฐานของเยาวชนที่จะให้การศึกษาให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และยังมีเยาวชนเป็นจำนวนมากยังไม่ได้รับบริการ และการคุ้มครองมิได้รับการพัฒนาให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ดังนั้นเยาวชนทุกคนจึงสมควรจะได้รับการพัฒนา การคุ้มครองให้เป็นไปตามสภาวะความต้องการ พื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เต็มตามศักยภาพ ตามนโยบายมาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร 2540 ที่ได้ระบุไว้ว่า "รัฐต้องคุ้มครองและ

พัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้” โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่น จึงส่งผลให้มีเยาวชนมากขึ้นด้วย และเยาวชนเหล่านั้น เมื่อพ้นการศึกษาภาคบังคับและบางส่วนไม่ได้รับการศึกษาต่อและขาดแหล่งวิชาที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างเพียงพอ

ดังนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและยังเป็นการศึกษาที่เปิดกว้างหลากหลายให้อิสระและทางเลือกแก่ผู้เรียน เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ฉะนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในฐานะที่มีหลักการวิธีการที่มีความยืดหยุ่นและสามารถบริการแก่ประชาชนได้ทั่วไป จึงเป็นที่สนใจในหมู่การศึกษา นักพัฒนา และนักวิชาการเป็นอย่างมาก และเป็นความหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ศึกษาศาสตร์ อมาตยกุล (2530)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเป็นประโยชน์ต่อสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคของคนได้ระบุในมาตรา 4 ว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้เพื่อสิทธิของประชาชนคนไทย ซึ่งจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 8 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาได้ยึดหลักดังนี้ 1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน 2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้พยายามหามาตรการและวิธีการต่าง ๆ ผลักดันให้กลไกของรัฐและเอกชนต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนคนที่ไม่มีโอกาสได้รับการ

ศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง และต่อเนื่อง โดยให้นำแนวความคิดในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Life – long Education) ซึ่งหมายถึง กระบวนการประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในสังคม ได้ร่วมกันนำเอาทรัพยากรทางการศึกษาอันได้แก่ องค์ความรู้ แหล่งความรู้ และเทคโนโลยี ทั้งหมดที่มีอยู่ในสังคมนั้น มาใช้ในการดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ

โดยเหตุผลดังกล่าว เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นไปตามนโยบายการพัฒนา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545 - 2549 เพื่อเป็นแนวทางหลักให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างสอดคล้องและบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศ จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครได้กลายเป็นศูนย์กลางสำคัญของประเทศในหลายๆ ด้าน ทั้งศูนย์กลางการบริการ การปกครอง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และด้านต่าง ๆ เป็นเมืองใหญ่ที่มีผู้คนจากทุกภาคหลั่งไหลเข้ามาอยู่อาศัยทั้งในลักษณะถาวรและชั่วคราว เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเมืองที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะเป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านต่าง ๆ เป็นเมืองที่มีปัญหามากมายหลายอย่างที่ เป็นอยู่และต้องแก้ไข เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ ของประเทศ กรุงเทพมหานคร จึงต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ รวมถึงปัญหาเยาวชนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ จะพบว่ามีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ต้องการความดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชน และโดยเหตุที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีความสำคัญต่ออนาคตของชาติอย่างมาก วิธีการที่จะแก้ไขปัญหาเยาวชนได้ทางหนึ่งคือ จัดสถานที่ที่เหมาะสมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน ประกอบกิจกรรมใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและสังคม ส่วนรวมจะเป็นการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนได้วิธีหนึ่ง ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงได้เห็นความสำคัญในการที่จะส่งเสริมและจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เป็นศูนย์กลางในการพบปะสังสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อศึกษาหาความรู้พิเศษทำประโยชน์ร่วมกัน จึงได้จัดตั้งศูนย์เยาวชนขึ้น โดยเริ่มดำเนินการจัดตั้งเป็นศูนย์เยาวชนทดลองเมื่อปี พ.ศ. 2503 จำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์เยาวชนอำเภอพระนคร ศูนย์เยาวชนลุมพินี และศูนย์เยาวชนสวนอ้อย (สำนักสวัสดิการสังคม, 2542) ในรอบ 10 ปีถัดมา พ.ศ. 2523 มีจำนวนศูนย์เยาวชนเพิ่มขึ้น 22 ศูนย์ จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2545 มีศูนย์เยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 26 ศูนย์ จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับศูนย์เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งศูนย์เยาวชนนั้นเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและ

เผยแพร่กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังที่ เสาวนีย์ เสนาสู (2532) กล่าวว่า “ศูนย์เยาวชนเป็นสถานที่ที่จัดขึ้นสำหรับเยาวชนชายหญิง ให้ได้เข้ามาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยผู้ดำเนินงานศูนย์เยาวชนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์แก่เยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงคือให้เยาวชนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้ใช้เวลาว่างที่มีอยู่ในทางที่สมควรแทนการที่จะใช้ในทางที่ผิด ส่วนในทางอ้อมนั้น คือ เพื่อใช้กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น ส่งเสริม ปรับปรุง บุคลิกภาพของเยาวชน เพื่อประโยชน์ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนเอง”

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะที่ผ่านมา นั้น สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังคงมีปัญหาซึ่งเกี่ยวกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นขาดการประสานและเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีแนวทางในการพัฒนากระจัดกระจายอยู่ทุกกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2544)

กองนันทนาการ สังกัดสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นองค์การบริหารของรัฐที่สำคัญองค์การหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคมแก่ประชากรของชาวกรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรของกรุงเทพมหานครมีประมาณ 5.6 ล้านคน (5,647,799 คน) จาก 61 ล้านคน ในจำนวนนี้มีเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 0 – 24 ปี ประมาณ 1.8 ล้านคน (1,898,221 คน) ซึ่งมีประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร (สถิติประชากรเด็กและเยาวชน 2542, ศูนย์ข้อมูลและสถิติกองนโยบายและแผนงานเยาวชน สยช.) จากเยาวชนทั้งประเทศ 23,339,408 คน จากการสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อเดือนมิถุนายน 2543 โดยมีหน้าที่ให้บริการและจัดกิจกรรมส่งเสริมในการพัฒนาเยาวชนในด้านพลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะ และห้องสมุด เผยแพร่ ให้ความรู้ให้แก่ประชาชน อันประกอบด้วยฝ่ายพัฒนาเยาวชน 1 (มีศูนย์เยาวชนจำนวน 15 แห่ง) ฝ่ายพัฒนาเยาวชน 2 (มีศูนย์เยาวชนจำนวน 10 แห่ง), ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย – ญี่ปุ่น) ซึ่งทางกรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งศูนย์เยาวชนมาตั้งแต่ปี 2503 จนกระทั่งปัจจุบันมีศูนย์เยาวชนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบถึง 26 แห่ง

การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร โดยมีกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนหลากหลายประเภท ให้เลือกตามความสนใจ โดยศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครได้เปิดโอกาสให้เยาวชนมาใช้บริการ ในเรื่องนันทนาการโดยเน้นการให้บริการเป็นหลักสำคัญ สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมของเยาวชน ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเองโดยธรรมชาติของ การเข้าร่วมกิจกรรม และการมีส่วนร่วมของเยาวชนยังช่วยทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและเห็นความสำคัญ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมด้านการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสมอ จันทร์พุด และคณะ (2527) ที่พบว่าการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างแท้จริงจะต้องให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกชั้น นอกจากนี้ยังส่งผลในด้านอื่น ๆ เช่น ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับ เยาวชนในกรุงเทพมหานครที่เกิดขึ้นในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

- ปัญหาสุขภาพ เยาวชนเป็นโรคอันตราย คือ ติดยาเสพติด ชนิดต่าง ๆ และเอดส์ เป็นต้น
- ปัญหาเศรษฐกิจ โดยทั่วไปมีภาวะการว่างงานแอบแฝงอยู่มากต้องทำงานทุกชนิดเพื่อได้เงินมา เช่น ขายบริการทางเพศ (ทั้งชายและหญิง) ขายยาเสพติด เป็นต้น
- การไม่รู้หนังสือ หรือจบการศึกษาแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมา เช่น อาชญากร ประพฤติผิดศีลธรรม กระทำผิดกฎหมาย เป็นต้น และยังมี ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนในเรื่องต่าง ๆ อีกมากมายตามมา

เนื่องจากศูนย์เยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนเป็นอย่างมาก และจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป การจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนประเภท ต่าง ๆ ในศูนย์เยาวชนจึงน่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เกิดความแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ศูนย์เยาวชนน่าจะเป็นสถานที่ที่เหมาะสมให้เด็กและเยาวชน ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกันประกอบกิจการใด ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนรวม ซึ่งช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนได้อีกวิธีหนึ่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของเยาวชน ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างแท้จริงต่อการ ตอบสนองความต้องการของเยาวชน อันจะมีผลทำให้เกิดการพัฒนาเยาวชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ที่ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจน สุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิต เสมอ จันทร์พุดและคณะ (2527) ได้กล่าวสรุปไว้ ในรายงานการวิจัยพบว่า การยกระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้

ดีขึ้น มีหลักและวิธีการหลายอย่างด้วยกัน แต่ที่สำคัญและขาดไม่ได้คือ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เพราะการพัฒนาที่ได้ผลดีและถาวรที่สุดนั้นย่อมเกิดจากพลังและความสามารถของประชาชน ดังนั้นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างแท้จริง จะต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาทุกด้านและทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นวิธีการหนึ่งที่จะใช้เป็นกลไกในการพัฒนาเยาวชน ซึ่งรัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2537)

ในการจัดดำเนินงานของศูนย์เยาวชนในระยะเวลาที่ผ่านมาั้น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนประเภทต่าง ๆ พบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ในด้านการสนับสนุนในระดับนโยบายก็ดี การจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนก็ดี ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้นำหรือผู้ฝึกสอน กิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียน สถานที่และอุปกรณ์ยังขาดแคลน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้มีสมาชิกร่วมกิจกรรมน้อย และขาดการบริหารจัดการที่ดี สิ่งเหล่านี้ทำให้การจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังที่ รุ่งนภา สิงห์นรา (2539) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครว่า “ศูนย์เยาวชนส่วนใหญ่มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมน้อย และมีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย และสมาชิกที่มาใช้บริการโดยเฉลี่ยในหนึ่งวันมีจำนวนน้อย จึงทำให้การดำเนินงานของศูนย์เยาวชนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร” และธีรยุทธ รัตนกรแก้ว (2540) ได้กล่าวถึง ปัญหาการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาในศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานครพบว่า ศูนย์เยาวชนประสบปัญหาระดับมาก ในด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ สูงมาก และเป็นเมืองที่ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายเช่นเดียวกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้น จากงานวิจัยพบว่า สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เด็กวัยรันทิดยาเสพติด การพนัน และขาดความสามัคคีกันนั้น เกิดจากการขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ และสนามกีฬา ที่จะทำให้อายุรุ่นได้ออกกำลังกาย

อันนำมาซึ่งตัวปัญหาที่สำคัญของประเทศ ราชรี ธรรมเนียม (2539) ยังมีเยาวชนจำนวนมากที่ มั่วสุมกันตามสถานที่ต่าง ๆ จากการตรวจจับได้เป็นจำนวนมากในการจัดระเบียบสังคมปัจจุบัน ดังนั้น ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจึงเป็นสถานที่หนึ่งสามารถให้เยาวชนเข้ามาใช้บริการหรือ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนให้เป็นทางเลือกได้อีกทางหนึ่ง

กองนันทนาการ สังกัดสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นองค์การบริหาร ของรัฐที่สำคัญองค์หนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนของชาว กรุงเทพมหานคร ดังแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การบริการสังคมแก่ประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาสในสังคม

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชน ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครนั้นยังคงประสบ ปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถดำเนินการมี ส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชน กรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามที่ประสงค์ได้ เช่น ในด้านการสนับสนุนอัตรากำลังของบุคลากร งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และนโยบายของผู้บริหาร ฯลฯ และ นอกจากนั้นแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549) ได้ปรับบทบาทการบริหารหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกส่วนของ สังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร อันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งของชาติเป็นกำลังสำคัญและเป็นผู้สืบทอดการพัฒนา ประเทศในอนาคต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการ ศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครทั้ง 5 กิจกรรมคือ พลศึกษา นาฏยศิลป์ คหกรรม ศิลปะและห้องสมุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมหลักที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครให้บริการ แก่เยาวชน โดยจำแนกคำถามออกเป็น 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมด้านการสำรวจปัญหา การมี ส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมด้านการติดตาม ประเมินผล ดูปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม และดูถึงความสนใจ ความต้องการในการจัด กิจกรรมของเยาวชนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ว่ามีส่วนร่วม มีความต้องการ มีความ สนใจอย่างไร และเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ

ว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือไม่ และถ้าตัวแปรที่ต่างกัน จากการศึกษาและการสังเกต ทำให้เห็นพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มตัวแปรที่ต่างกันได้อย่างชัดเจน คือ ในกลุ่มหนึ่ง ๆ มักจะร่วมกันทำกิจกรรมตามลักษณะเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์ฯ และรายได้ เพราะเป็นลักษณะธรรมชาติของกลุ่มตัวแปรเหล่านี้ ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากคือ ถ้าร่วมกันทำอย่างเข้าใจ งานจะราบรื่นด้วยดี แต่ถ้ากลุ่มไม่พร้อมเพียงกันไม่สนุกที่จะร่วมก็จะทำให้คนทั้งกลุ่มไม่ร่วมด้วย ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่เลือกเพื่อจะได้ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน เพราะจากการศึกษาวิจัยของ คอฟแมน (Kaufman: อ้างถึงในจุฑารัตน์ ชื่นประชา, 2539) พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น คาดว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครและผู้เกี่ยวข้อง ได้มีข้อมูลในการวางแผนเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นให้เยาวชนและศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ได้เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร กอปรกับการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่า ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน ดังนั้น ผลการวิจัยคงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ พลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะและห้องสมุด ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครระหว่าง 5 กิจกรรม ได้แก่ พลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะ และห้องสมุด ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล

3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกศูนย์และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้ ได้ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครตามตัวแปรต้นและตัวแปรตามว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร จากข้อมูลเบื้องต้นและประสบการณ์ของผู้วิจัย ที่ได้สังเกตสอบถามพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ รวมทั้งได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้นั้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ ดัง กรรณิกา ชมดี (2524) ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับอายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และความยาวนานในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนแตกต่างกัน
2. เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนแตกต่างกัน
3. เยาวชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนแตกต่างกัน
4. เยาวชนที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์ฯต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนแตกต่างกัน

5. เยาวชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครทั้ง 5 กิจกรรม คือ ด้านพลศึกษา นาฏศิลป์ คหกรรม ศิลปะและห้องสมุด โดยศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนใน 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการสำรวจปัญหา การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ทั้ง 26 แห่ง จำนวน 33,554 คน ใน 5 กิจกรรม ประจำปี 2543 สังกัดกองนันทนาการ สำนักงานสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี (ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจตรงกัน จึงกำหนดความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเพื่อให้กับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยในรูปแบบของการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษานอกโรงเรียน และการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์แต่ละคนอย่างผสมกลมกลืนตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในที่นี้ มี 5 ประเภท คือ

1.1 พลศึกษา หมายถึง กิจกรรมพลศึกษาที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเพื่อเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษา

1.2 นาฏศิลป์ หมายถึง กิจกรรมนาฏศิลป์ที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้น เพื่อเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในด้านการละคร การร้องและ ฟ้อนรำ โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการได้เข้าร่วมกิจกรรม นาฏศิลป์

1.3 คหกรรม หมายถึง กิจกรรมคหกรรมที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้น เพื่อเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ในด้านการเรือนแขนงต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร ประดิษฐ์ดอกไม้ เป็นต้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมคหกรรม

1.4 ศิลปะ หมายถึง กิจกรรมศิลปะที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเพื่อ เยาวชนที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการฝึกฝน เรียนรู้ และพัฒนาฝีมือในด้านต่าง ๆ เป็นการ แสดงออกถึงอารมณ์ให้เห็นโดยเฉพาะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ ไปกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ

1.5 ห้องสมุด หมายถึง กิจกรรมห้องสมุดที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครจัดขึ้น เพื่อเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนได้รับความรู้ ได้ศึกษา ค้นคว้า เป็นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด

2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนได้เข้าไปมี ส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชน กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ 1. การมีส่วนร่วมด้านการสำรวจปัญหา 2. การมีส่วนร่วมด้าน การวางแผน 3. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน 4. การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมด้านการสำรวจปัญหา หมายถึง การสำรวจปัญหาการมี ส่วนร่วมของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ ในขั้นตอนนี้เน้นการมีส่วนร่วมโดยให้เยาวชนที่ได้เข้าร่วม กิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหา โดยการวิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ของกิจกรรมในศูนย์ฯ ได้จำแนกปัญหาต่าง ๆ และยังสามารถนำเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อจัดลำดับความต้องการของปัญหา ความต้องการแสดงความคิดเห็น การรับรู้ตัดสินใจ และแก้ไข รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการให้ ข้อมูลต่าง ๆ ของกิจกรรมในศูนย์ฯ อันจะเป็นแนวทางในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองตอบ ความต้องการของเยาวชนและสรุปผลร่วมกันจากปัญหาของทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง

2.2 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน หมายถึง การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้เป็นความร่วมมือโดยให้เยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยนำเอากิจกรรมต่าง ๆ มาสู่การเตรียมการในสิ่งที่จะทำให้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำอย่างไร ใครทำ และนำเอาปัญหาที่ได้จากการสำรวจ นำมาสร้างแผนพัฒนา ปรับปรุงกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว หรือเพิ่มกิจกรรมใหม่ และเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเยาวชน

2.3 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมโดยเน้นความร่วมมือของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ทุกคนที่ได้ร่วมปฏิบัติงานด้วย วิธีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ที่มีอยู่ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นสภาพการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ทุกคนมีส่วนร่วม

2.4 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การติดตามประเมินผล โดยเน้นความร่วมมือของเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นที่ไปตามขั้นตอนที่กำหนด โดยร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานและผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม นำไปปรับปรุงและพัฒนา

3. เยาวชน หมายถึง เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะข้อมูลทั่วไป 5 ลักษณะดังนี้

3.1 เพศ หมายถึง ผู้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนหญิง และผู้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนชายที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

3.2 อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครของแต่ละคน

3.3 วุฒิการศึกษา หมายถึง ความรู้สูงสุดของเยาวชนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นวุฒิปริญญาตรี วุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ระดับ ปวส. หรืออนุปริญญา และวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3.4 ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชน หมายถึง ระยะเวลาที่เยาวชนเริ่มเข้าเป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนนั้น ๆ ของกรุงเทพมหานคร จนถึงระยะเวลาปัจจุบันคิดเป็นจำนวนปี

3.5 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว หมายถึง ค่าตอบแทนจากการประกอบอาชีพ ที่เป็น ตัวเงินของสมาชิกในครอบครัว คิดเฉลี่ยต่อเดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าเยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ได้มีส่วนร่วมในแต่ละด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการสำรวจปัญหา การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามประเมินผล ว่าอยู่ในระดับใด และทราบถึงความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของแต่ละกิจกรรม
2. เพื่อทราบว่าข้อมูลทั่วไปในสถานภาพปัจจุบันที่ต่างกันของเยาวชน คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกของศูนย์ฯ และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว จะมีผลที่แตกต่างกันต่อระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของแต่ละกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาและส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของแต่ละกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุกศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทุกกิจกรรม และยังเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเยาวชนในกรุงเทพมหานครในด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ
4. เพื่อเป็นข้อมูลให้เยาวชนและประชาชนทั่ว ๆ ไป ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็นผลต่อการพัฒนาเยาวชน ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป
5. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดให้มากขึ้นต่อไป เพื่อพัฒนาศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานครและตนเองได้